

Generalauditøren

FAUK 2013/000350			AKT.NR.
GAU	SBH	BILAG	EKS.
FRIST	05 MRS. 2013		
Erindring	BERO	HENLAGT	DESTRUERES

Bilag: +
Sagsbehandler: KKP
J. nr.: 2013/000383
Dok.nr.: ad J. nr.: 2011/000856

5. marts 2013

Redegørelse i sagen om fangen i tårnet – hændelse i Afghanistan den 13. maj 2009

Under henvisning til Generalauditørens e-mail af 25. februar 2013, hvori der anmodes om en redegørelse om sagsforløbet og sagsbehandlingen i ovennævnte sag, kan følgende oplyses:

Den 27. april 2011 modtog Auditøren i København en e-mail fra den tidligere danske soldat Thomas Bøkmann Jacobsen, der ønskede at anmelde en episode, der udspillede sig den 13. maj 2009 i Afghanistan, hvor pågældende efter eget udsagn havde overværet, at det afghanske politi (ANP) holdt en mand indespærret i et tårn, og at der – efter anmelders opfattelse – ikke blev sørget for mad, drikke og lægetilsyn til fangen. Anmelder gjorde sin sektionsfører og en sergent fra militærpolitiet opmærksomme på forholdet, der efter hans opfattelse var i strid med reglerne. Anmelder nævnte herudover i sin e-mail, at 8 unavngivne vidner var villige til at stå frem og bakke ham op.

Ud over anmeldelsen af ovennævnte forhold indeholdt e-mailen oplysninger om, at anmelder opfattede sig selv som civil spion, der drev privat kontraspionage, og som havde den til enhver tid siddende chef for PET som controller. En rolle, han efter det oplyste, havde haft siden 1998 efter et møde med begge efterretningstjenester og efter auditørkorpsets mellemkomst. Desuden omtales forskellige ministerier, regeringen, departementschefer, SKAT, SØK m.fl., der alle er involveret eller orienteret i en eller anden grad.

Sagen blev fordelt til daværende ledende auditorfuldmægtig Gert Have, der den 23. maj 2011 tilskrev Thomas Bøkmann Jacobsen med anmodning om, at han rettede henvendelse med henblik på at aftale et tidspunkt for afhøring. Anmelder besvarede først dette brev ved e-mail af 7. juni 2011, hvor han meddelte, at han agtede at indfinde sig til afhøring den efterfølgende dag. Han meddelte desuden under "PS", at han ikke havde for vane at besvare opkald fra hemmeligt nummer, hvilket kunne indicere, at der havde været gjort telefoniske forsøg på at få fat i anmelder.

Adresse:
Høveltevej 117
Bygning 9
3460 Birkerød

Telefon: 7226 5020
Telefax: 7226 5025

E-mail: fauk-ktp-kbh@mil.dk
Web: www.fauk.dk

CVR: 16 28 71 80
EAN: 5798000201996

Det forhold, at yderligere bestræbelser ikke blev sat ind, og at Thomas Bøkman Jacobsen således ikke straks blev opsøgt og foranlediget afhørt, må først og fremmest tilskrives anmeldelsens ovennævnte karakter.

Thomas Bøkman Jacobsen blev herefter afhørt den 9. juni 2011, hvor han forklarede detaljeret omkring episoden med fangen i tårnet. Det blev under afhøringen bekræftet, at dansk personel ikke havde tilbageholdt fangen, men Jacobsen ønskede at anmelde sin sektionsfører og en sergent fra militærpolitiet for manglende vidererapportering om hændelsen. Under afhøringen blev de 8 vidner endvidere navngivet. Det skulle senere vise sig, at Jacobsen, uden Gert Haves vidende, optog afhøringen på sin mobiltelefon.

Det fremgår af afhøringsrapporten, at Thomas Bøkman Jacobsen ønskede at gennemlæse sin forklaring. Rapport blev imidlertid ikke udarbejdet med det samme, hvorfor det blev aftalt, at Jacobsen skulle indfinde sig på et senere tidspunkt for at gennemlæse og eventuelt underskrive sin forklaring.

Thomas Bøkman Jacobsen fulgte op på afhøringen ved samme dag – den 9. juni 2011 – at sende en e-mail til Gert Have med yderligere detaljer om vidnerne samt med en oplysning om, at hændelsen desuden blev anmeldt til militærpolitiet i Camp Bastion.

Herefter indeholder sagen ingen dokumenter frem til den 27. september 2011, hvor et internt notat blev udarbejdet af Gert Have med en indstilling til daværende auditør Lone Damgaard om at indstille efterforskningen.

Af notatet fremgår bl.a., at Thomas Bøkman Jacobsen indfandt sig på Høvelte Kaserne den 12. august 2011 for at gennemlæse og underskrive sin forklaring. Der er ikke optaget nogen rapport herom, men Jacobsen optog ligeledes mødet med auditørfuldmægtig Erik Nielsen på sin telefon. Af lydfilen, som efterfølgende er blevet fremlagt af Jacobsen, fremgår, at Jacobsen er utilfreds med gengivelsen af sin forklaring. Han udtrykker, at Gert Have forsøger at "tørre episoden af på briterne". Nielsen oplyser, at han ikke kender sagen i detaljer, og det tilkendegives, at Jacobsen sammen med Have må sørge for at få indføjede eventuelle rettelser. Jacobsen forlader herefter mødet uden at underskrive sin forklaring. Af Haves notat fremgår, at Jacobsen aldrig vendte tilbage, ligesom Have aldrig tog kontakt til Jacobsen.

Herefter blev der den 29. september 2011 truffet afgørelse om at indstille efterforskningen. Afgørelsen har fokus på den alvorligste del af sagen vedrørende eventuel brud på reglerne for fangehåndtering. Begrundelsen henviser til, at fangen var i britisk varetægt, og at det ikke er godtgjort, at der rent faktisk er handlet i strid med regler eller konventioner. Det forhold, at den involverede danske enhed – efter at have konstateret fangens tilstedeværelse i tårnet – forlod stedet i adskillige timer, hvorefter de vendte tilbage og var medvirkende årsag til, at fangen blev lukket ud, medfører således, at ingen reelt kan vide, hvad der passerede i den mellemliggende periode.

Afgørelsen af 29. september 2011 forholder sig ikke til spørgsmålet om eventuelt ansvar for manglende indberetning. Danske soldater har en pligt til at indberette, hvis de bliver opmærksomme på tortur, nedværdigende behandling m.v. Dette fremgår bl.a. af "soldatens kort" og direktiv fra Forsvarskommandoen. Hvis danske soldater forsømmer denne pligt, vil det efter omstændighederne kunne udgøre pligtforsømmelse af grov karakter efter militær straffelovs § 27, stk. 1, eller føre til disciplinaransvar efter den militære disciplinarlov. En sådan straffesag forældes efter 2 år, jf. straffelovens § 93. Et strafansvar for manglende indberetning må dog under alle omstændigheder antages at forudsætte, at der er handlet i strid med reglerne om fangehåndtering.

Hvis man lagde til grund, at ANP's fangehåndtering var i strid med reglerne, ville strafansvar for manglende indberetning for danske soldater allerede være forældet den 13. maj 2011 – ganske kort tid efter modtagelsen af anmeldelsen den 27. april 2011.

Spørgsmålet om forældelse nævnes ikke i afgørelsen, der som nævnt fokuserer på selve fangehåndteringen. Det havde imidlertid været hensigtsmæssigt også at nævne problematikken omkring forældelse i afgørelsen.

Det bemærkes, at forældelse af den eventuelle pligt til indberetning som nævnt først indtraf godt 2 uger efter indgivelsen af anmeldelse. Som det fremgår ovenfor, fik sagen ikke forrang frem for andre presserende opgaver, men uanset om sagen var blevet behandlet som en hastesag, er det efter min opfattelse ikke realistisk at forestille sig, at der inden for en så snæver tidsramme ville kunne tilvejebringes et robust grundlag for at foretage sigtelser eller retsskridt, hvilket er en forudsætning for, at forældelsesfristen afbrydes.

Thomas Bøkman Jacobsen påklagede ikke afgørelsen, og ud fra sagens dokumenter ses der ikke at være sket yderligere, før Jesper Steenberg Larsen rettede henvendelse i april 2012. Det vides dog i dag med sikkerhed, at Jacobsen på et ukendt tidspunkt mellem afgørelsen og Larsens henvendelse – sandsynligvis ultimo oktober 2011 – indleverede en CD med lydoptagelser og dokumenter til Lone Damgaard. Under DR's dækning af sagen er endvidere afspillet en samtale mellem Damgaard og Jacobsen, hvor de drøfter afvigelser mellem lydoptagelsen og den nedskrevne forklaring. CD'en blev aldrig blevet journaliseret på den relevante sag og bortkom efterfølgende.

I april 2012, hvor Jesper Steenberg Larsens rettede henvendelse til Forsvarskommandoen med oplysning om, at der var begået en fejl i forbindelse med nærværende sag, var Gert Have og Lone Damgaard ikke længere ansat ved embedet. Auditørfuldmægtig Benny Broström foretog den 11. maj 2012 afhøring af Larsen, som havde tilhørt Thomas Bøkman Jacobsens enhed i Afghanistan. Larsen blev alene afhørt for god ordens skyld, idet hans vidneudsagn – ligesom de 7 øvrige vidner – ikke med rimelighed kunne forventes at udgøre nogen forskel, idet sagen som nævnt var forældet. Der fremkom da heller ikke nye oplysninger af betydning for sagens afgørelse, hvorfor undertegnede den 2. august 2012 på ny indstillede efterforskningen.

Afgørelsens begrundelse blev ikke ændret eller tilrettet, i hvilken forbindelse jeg skal henlede opmærksomheden på, at CD'en på det tidspunkt var bortkommet, hvorfor den faktuelle fejl, omkring i hvis varetægt fangen var (britisk/afghansk), ikke kunne rettes. Bagudrettet ville undertegnede gerne have tilføjlet afgørelsen et afsnit omkring forældelse.

Jesper Steenberg Larsen rettede herefter henvendelse den 2. september 2012 med anmodning om aktindsigt med henblik på at vurdere, om han ville klage. Han blev af undertegnede den 3. september 2012 vejledt om, at klagefristen måtte antages at være udløbet, ligesom man i øvrigt ikke kan meddeles aktindsigt i en straffesag, før afgørelsen er endelig. Han blev endvidere vejledt omkring retsplejelovens § 102, stk. 1, sidste pkt. Den 7. september 2012 meddelte Larsen, at han i så fald ikke ville klage men kun ønskede aktindsigt. Denne anmodning blev imødekommet den 20. september 2012. Larsen modtog i sagens natur ikke den bortkomne CD.

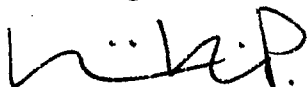
Auditøren i København kan således ikke se bort fra, at der i forbindelse med sagens behandling er sket en række uhensigtsmæssigheder og beklagelige fejl. Selve afgørelsen om at indstille efterforskningen finder jeg imidlertid fuldt ud korrekt, ligesom jeg ikke mener, at den indledende vurdering og visitation af sagen med rimelighed kan kritiseres.

Den konkrete sag har givet anledning til, at proceduren omkring journalisering af relevante dokumenter, e-mails el.lign. samt udarbejdelse af telefonnotater eller andre notater, når det er påkrævet, er blevet indskærpet.

Sagens akter vedlægges.

Der vedlægges endvidere notat fra ledende auditørfuldægtig Claus Skov Petersen omkring fund af CD den 27. oktober 2012.

Med venlig hilsen

Kristian Kirk Petersen
viceauditør